

■ GABRIEL BIBILONI

ALGUNS CAMINS NO DUEN A ROMA

Han passat deu anys d'ençà que aquestes illes van accedir a un règim d'autonomia. Se suposa que un dels objectius d'aquest règim era el que des de mitjans anys 60 es diu la normalització del català. Sigui el que sigui allò que s'entengui per normalització, tant les dades més científiques com l'observació més simple mostren que en aquest terreny l'únic que es pot constatar és un fracàs estrepitos. En aquests moments el que és rellevant no és si hi ha més o menys persones que poden entendre o parlar el català. El que és rellevant és que a mesura que passa el temps es configura una situació esperpèntica en què de cada vegada es parla més de normalització lingüística i de cada vegada més es consolida l'espanyol com a vehicle d'interacció social neutre i eficient. Mai com ara la gent d'aquestes illes s'havia llançat amb tanta diligència a parlar espanyol amb tot desconegut que es posa per davant. Mai com ara s'havia vist un panorama tan desolador a les escoles i instituts de Palma, on sentir el català fora de les aules comença a ser un fet excepcional. I tot això en plena època de «normalització lingüística».

Això és així perquè en la societat que ens ha tocat de viure tots els ressorts socials afavoreixen l'espanyol i desfavoreixen el català, i perquè dins aquesta situació la política lingüística mantinguda per les nostres autoritats a favor del català ha estat senzillament inexistent. En deu anys d'autonomia no s'ha fet res. O no s'ha fet res més que crear un cert marc legal per si mateix inoperatiu o una maniobra de distracció com és aquesta incorporària Campanya de normalització lingüística, que ja fa alguns anys que dura i que de moment no ha produït cap resultat significatiu. Diguem-ho tot: la política lingüística ha estat mínima, igual que són mínimes les possibilitats dels organismes autonòmics i locals d'incidir damunt la marxa del procés sociolingüístic. Els factors decisius que

poden estirar aquest procés en una o altra direcció són els grans mitjans de comunicació de masses, l'aparell educatiu i, sobretot, el que podríem dir la dinàmica del mercat, que escampa una infinitat de productes lligats a la llengua dominant, que d'aquesta manera es manté com a llengua de rendabilitat i funcionalitat indiscutibles.

Hi ha dues concepcions de la normalització lingüística: una que podríem anomenar *lineal* i una altra que podríem qualificar de *rupturista*. La primera concep el procés exclusivament com un anar guanyant àmbits d'ús per al català: ara un setmanari, ara una línia en català a una escola, ara un ajuntament que posa en català els noms dels carrers, i així anar fent, amb la suposició que d'aquesta manera arribarà un dia que el català ocuparà tot l'espai que ha d'ocupar. Aquests són els qui ens diuen que anam avançant, que cal tenir paciència, que el món no es va fer un dia i que els qui ho volen arreglar tot en un dia són els qui desbaraten el procés. Una vegada vaig sentir dir a un alt responsable de cultura que per imposar l'espanyol havien tardat dos-cents no sé quants anys i que ara no podríem pretendre reposar el català en un moment. Vaig quedar, però, amb el dubte de si el que volia dir és que ells també pensen estar la mateixa quantitat de temps per normalitzar el català. Enfront d'aquest discurs els fets posen a les clares que l'ocupació d'espais pel català en la mesura que ho permet el marc actual no és en absolut incompatible amb el fet que l'ús de l'espanyol augmenti com a llengua d'intercanvi social. El fet de tenir dos canals i mig de televisió en català, o una interessant literatura, o els rètols oficials escrits en la llengua del país, no fan que els unilingües hispanòfons abandonin ni un moment el seu impertèrrit unilingüisme, ni que els catalanoparlants rectifiquin el nefast hàbit de fer defecció sistemàtica de la seva llengua davant els anteriors, condicions necessàries perquè puguem parlar de normalització.